

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรซึ่งทำหน้าที่ในการคุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย และควบคุมมิให้องค์กรของรัฐกระทำการที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งแต่ละประเทศต่างเห็นถึงความสำคัญของการที่จะให้มีองค์กรที่จะทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดีรัฐธรรมนูญหรือเพื่อทำหน้าที่ควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายขึ้นเป็นหลัก โดยจัดตั้งองค์กรซึ่งทำหน้าที่ดังกล่าวในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น เป็นแบบคณะกรรมการที่เรียกว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เช่น ของประเทศฝรั่งเศส และรูปแบบที่ให้ศาลที่มีอำนาจเฉพาะเป็นผู้ควบคุม เช่น ในรูปของศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมัน และศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทย โดยอำนาจหน้าที่อื่นที่กำหนดไว้ไม่แตกต่างกัน เช่น อำนาจหน้าที่ในการควบคุมไม่ให้บทบัญญัติและกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรืออำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือกรณีการใช้อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจในการตรากฎหมายของรัฐสภาและรัฐบาล เป็นต้น

ในส่วนวิธีพิจารณาความนั้น ทั้งวิธีพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส ศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมัน และศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทย จะไม่มีการระบุกรอบระยะเวลาของการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความ ดังนั้น ในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาวินิจฉัยคดีไว้ และขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลว่าจะวินิจฉัยคดีดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาเท่าใด

สำหรับศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทย การทำหน้าที่เป็นองค์กรตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ตามมาตรา 91 วรรคหนึ่ง และมาตรา 91 วรรคสาม

โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 91 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องเพื่อให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า 1) ต้องเป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาเข้าชื่อร้องต่อประธาน แห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก 2) ต้องเป็นกรณีที่ขอให้วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใด คนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา 106 (3) (4) (5) (6) (7) (8) (10) หรือ (11) หรือ มาตรา 119 (3) (4) (5) (7) หรือ (8) หรือไม่ และ 3) ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้อง นั้น เป็นผู้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลง หรือไม่ ซึ่งหากว่าการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องรับคำร้องดังกล่าวไว้วินิจฉัย เนื่องจากอยู่ในเขตอำนาจของศาล รัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ในกรณีนี้ประธานแห่งสภานั้น คือ ประธานสภา ผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา มีสถานะเป็นผู้ร้อง ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก วุฒิสภาที่เข้าชื่อร้องขอมีสถานะเป็นผู้เกี่ยวข้อง

ส่วนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 91 วรรคสาม มีหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังนี้ 1) ต้องเป็นกรณีที่คณะกรรมการ เลือกตั้งส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นเป็นสมาชิก 2) ต้องเป็นกรณีที่ ขอให้วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา 106 (3) (4) (5) (6) (7) (8) (10) หรือ (11) หรือมาตรา 119 (3) (4) (5) (7) หรือ (8) หรือไม่ และ 3) ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้น เป็นผู้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลง หรือไม่ การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 91 วรรคสาม นี้ ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้อง คือ ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือ ประธานวุฒิสภา มีสถานะเป็นผู้ร้อง ส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งมีสถานะเป็นผู้เกี่ยวข้อง

กรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา 182 รัฐธรรมนูญกำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า 1) ต้องเป็นกรณีที่คณะกรรมการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลง หรือไม่ 2) ต้องเป็นกรณีที่ขอให้วินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดตาม (2) (3) (5) หรือ (7) หรือวรรคสอง หรือไม่ ซึ่งคือ กรณีลาออก หรือต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิด อันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 174 หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 267 มาตรา 268 หรือมาตรา 269 หรือเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา 171 วรรคสี่ ด้วย

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตรา คือ มาตรา 91 และมาตรา 182 เป็นบทบัญญัติที่สำคัญและถือเป็นช่องทางที่จะส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความสิ้นสุดสมาชิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 101 สมาชิกวุฒิสภา มาตรา 115 (1) - (4) นายกรัฐมนตรี มาตรา 171 ประกอบมาตรา 172 และรัฐมนตรี มาตรา 174 บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 102 สมาชิกวุฒิสภา มาตรา 115 (5) - (9) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี มาตรา 174 (4) - (6) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการกระทำอันต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มาตรา 48 มาตรา 265 และมาตรา 266 นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี มาตรา 267 มาตรา 268 และมาตรา 269 อันเป็นเหตุให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเหล่านั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง ไม่สามารถจำแนกประเภทของเหตุแต่ละกลุ่มได้อย่างเด็ดขาด นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญแต่เพียงองค์กรเดียวเป็นผู้ที่มีอำนาจในการวินิจฉัยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนใดเป็นบุคคลที่ต้องด้วยการขาดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้าม อันเป็นเหตุให้ต้องสิ้นสุดสถานภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีบ้าง

แม้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การกระทำอันต้องห้าม และการพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในแต่ละตำแหน่ง

จะมุ่งหวังว่าบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งดังกล่าวมีความสง่างามในการดำรงตำแหน่ง ต้องเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลางในทางการเมือง และต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดกรอบในการกำหนดลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่จะเข้าสู่กระบวนการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตั้งแต่ขั้นตอนการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะพิจารณาว่าจะเป็นผู้มีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ที่จะสามารถเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นได้หรือไม่ ขั้นตอนการเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยกำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ต่อมาที่จะพิจารณาว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น สามารถจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลางในทางการเมือง ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างซื่อสัตย์สุจริต ปราศจากการกระทำที่เป็นการขัดกันกันแห่งผลประโยชน์อย่างสมบูรณ์ได้หรือไม่ และขั้นตอนภายหลังที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผ่านขั้นตอนและกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งแล้ว โดยกำหนดการกระทำอันต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็จะพบว่ามีปัญหาในการประพฤติปฏิบัติอันขัดต่อรัฐธรรมนูญของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจนถึงกับต้องมีคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอยู่เสมอ

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ด้วยเหตุขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้าม และกระทำการอันต้องห้าม สามารถจำแนกออกได้เป็นกรณีที่มีความชัดเจนหรือเป็นที่ประจักษ์โดยไม่จำเป็นต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และกรณีที่ไม่ประจักษ์และจำเป็นต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย กล่าวคือ

กรณีขาดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งสามตำแหน่งนั้น บทบัญญัติแต่ละมาตรাবัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดคุณสมบัติทั่วไป เพื่อให้มีการตรวจสอบก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งภาษาที่ใช้ไม่มีความซับซ้อน ข้อเท็จจริงที่ต้องตรวจสอบเป็นข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ชัดแจ้ง และเป็นกรณีที่มีหลักฐานที่เป็นเอกสารมหาชนซึ่งสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น ในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของบุคคลดังกล่าว ควรเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง จึงไม่จำเป็นต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

กรณีมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งสามตำแหน่งนั้น เป็นกรณีที่สามารถใช้กลไกการตรวจสอบจากองค์กรซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงเช่นเดียวกับการตรวจสอบคุณสมบัติ คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสภาผู้แทนราษฎรโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาโดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตรวจสอบ ในกรณีมีคำสั่งให้บุคคลผู้นั้นพ้นจากสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และหากบุคคลดังกล่าวไม่พอใจในคำสั่งก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัยได้ว่า คำสั่งที่ให้ตนเองพ้นจากสมาชิกภาพไปนั้นชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่

การที่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีโอกาสตรวจสอบคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามของผู้ที่ประสงค์จะสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง หรือสมัครเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และสามารถมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งได้ โดยเด็ดขาด หรือการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา สามารถตรวจสอบคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และสามารถออกคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวได้ จะสามารถลดขั้นตอน ลดระยะเวลา และลดกระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยความสิ้นสุดสมาชิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลงไปได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะมีวาระการดำรงตำแหน่ง หากมีการพิจารณาดีที่ล่าช้า อาจส่งผลเป็นการช่วยเหลือผู้ดำรงตำแหน่งเมืองผู้นั้นให้อยู่ในตำแหน่งต่อไปได้จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย อีกทั้งจะเป็นการลดคดีทางการเมืองที่จะเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยทั้งของศาลฎีกา และศาลรัฐธรรมนูญได้อีกด้วย

กรณีกระทำการอันเป็นการต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งสามตำแหน่งนั้น เป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงมีความซับซ้อนทำให้มีปัญหาในการใช้และการตีความเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องให้องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะในการตีความวินิจฉัย เช่น เป็นข้อห้ามสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่เมื่อใด กล่าวคือ เป็นข้อห้ามต่อเมื่อดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว หรือไม่ หรือเป็นข้อห้ามตั้งแต่ก่อนที่จะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วย หรือไม่ เนื่องจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขเวลาของข้อห้ามนั้นไว้ ประกอบกับรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรจึงต้องนำหลักการตีความกฎหมายมาประกอบการพิจารณาโดยพิจารณาจาก

ตีความตามตัวอักษรประกอบการตีความตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดกฎเกณฑ์แห่งความหมายของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น บทบัญญัติในกรณีการกระทำอันเป็นการต้องห้ามจึงเป็นบทบัญญัติที่ต้องอาศัยขององค์กรอื่นในการพิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการไต่สวนและวินิจฉัยโดยองค์กรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเป็นการเฉพาะ ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยในส่วนนี้ คือ ศาลรัฐธรรมนูญ

การแยกแยะเหตุที่ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งหากมีการแก้ไขบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยการใช้อำนาจในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการ โดยมีการแบ่งแยกให้อำนาจกับองค์กรวินิจฉัยหรือศาลอย่างชัดเจนก็จะเป็นการลดขั้นตอนและกระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยความสิ้นสุดสมาชิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลงไปได้ จะทำให้คดีทางการเมืองเข้าสู่การพิจารณาของศาลลดลง อันเป็นการลดแรงกดดันของศาลโดยฝ่ายการเมือง เพื่อให้ศาลได้ใช้อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้หากมีการพิจารณาคดีที่ล่าช้า อาจเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนหนึ่งคนใดสามารถอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้นานกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

จากผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรแก้ไขหลักการของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และกำหนดวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยให้ชัดเจนว่า กรณีใดเป็นกรณีที่ประจักษ์ และกรณีใดเป็นกรณีที่ไม่ประจักษ์

2) ควรแก้ไขบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 91 มาตรา 182 ในเรื่องของเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดีกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้าม และกระทำการอันต้องห้าม ว่ากรณีใดอยู่ในอำนาจขององค์กรหรือหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้อง กรณีใดที่ต้องส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เพื่อกำหนดช่องทางการใช้สิทธิยื่นคำร้อง และกำหนดองค์กรวินิจฉัยสั่งการ ในกรณีเหตุคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และ

กระทำการอันต้องห้ามที่เป็นการประจักษ์ และไม่ประจักษ์ เพื่อลดขั้นตอนและกระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 โดยบัญญัติอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุขาดคุณสมบัติ และมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

4) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 โดยบัญญัติอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุมีลักษณะต้องห้ามหรือเข้าข่ายพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เมื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ให้เป็นของสภาผู้แทนราษฎรโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาโดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และกรณีของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีให้เป็นอำนาจในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

5) ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งการเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง หากผู้ได้รับคำสั่งไม่พอใจในผลของคำสั่งดังกล่าว ให้ใช้สิทธิในการโต้แย้งต่อองค์กรศาลเพื่อทบทวนคำสั่ง โดยแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งสามารถใช้สิทธิยื่นคำฟ้องเป็นคดีต่อศาลฎีกา ส่วนในกรณีที่เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของสภาผู้แทนราษฎรโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาโดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี สามารถใช้สิทธิยื่นคำฟ้องเป็นคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการทำคำพิพากษาหรือทำคำวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำฟ้องหรือคำร้อง ทั้งนี้ คำพิพากษาของศาลฎีกาหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นที่สุด

6) เห็นควรนำหลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการ ในเรื่องการจัดหมวดหมู่คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และกระทำการอันต้องห้าม องค์กรผู้มีอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการ เบื้องต้น ช่องทางการใช้สิทธิโต้แย้งเพื่อทบทวนคำสั่งต่อศาล มาใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ โดยให้อำนาจในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับ

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการกระทำอันต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด ส่วนอำนาจในการทบทวนคำสั่ง หากผู้ได้รับคำสั่งไม่พอใจในผลของคำสั่งดังกล่าว ให้ใช้สิทธิในการโต้แย้งต่อศาลอุทธรณ์

